Europski parlament
2024-2029

USVOJENI TEKSTOVI

P10_TA(2026)0080

Vodeći europski projekti od zajedničkog interesa u području obrane

Rezolucija Europskog parlamenta od 11. ožujka 2026. o vodećim europskim projektima od zajedničkog interesa u području obrane (2025/2144(INI))

Europski parlament,

– uzimajući u obzir Ugovor o Europskoj uniji (UEU), a posebno njegov članak 42. stavke 2. i 3.,

– uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije (UFEU), a posebno njegov članak 2., članak 107. stavak 3. točku (b), članak 114. i članak 346.,

– uzimajući u obzir članak 2. točku (e) Protokola br. 10 o stalnoj strukturiranoj suradnji (PESCO) uspostavljenog člankom 42. stavkom 6. UEU-a i zajedničku obavijest o PESCO-u koju su 13. studenoga 2017. potpisali ministri 23 država članica EU-a,

– uzimajući u obzir Izjavu iz Versaillesa donesenu na neformalnom sastanku čelnika država i vlada 11. ožujka 2022., a posebno njezin stavak 22.,

– uzimajući u obzir „Strateški kompas za sigurnost i obranu – za Europsku uniju koja štiti svoje građane, vrijednosti i interese te doprinosi međunarodnom miru i sigurnosti”, koji je Vijeće odobrilo 21. ožujka 2022., a Europsko vijeće prihvatilo 25. ožujka 2022.,

– uzimajući u obzir zajedničku komunikaciju Komisije i visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku od 18. svibnja 2022. o analizi nedostatnih ulaganja u obranu i o daljnjim koracima (JOIN(2022)0024),

– uzimajući u obzir zajedničku komunikaciju Komisije i visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku od 10. ožujka 2023. naslovljenu „Svemirska strategija Europske unije za sigurnost i obranu” (JOIN(2023)0009),

– uzimajući u obzir zajedničku komunikaciju Komisije i visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku od 5. ožujka 2024. naslovljenu „Nova strategija za europsku obrambenu industriju: postizanje pripravnosti EU-a uz pomoć fleksibilne i otporne europske obrambene industrije” (JOIN(2024)0010),

– uzimajući u obzir zajedničku komunikaciju Komisije i visoke predstavnice Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku od 21. veljače 2025. naslovljenu „Akcijski plan EU-a za kabelsku sigurnost” (JOIN(2025)0009),

– uzimajući u obzir zajedničku bijelu knjigu Komisije i visoke predstavnice Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku od 19. ožujka 2025. naslovljenu „Zajednička bijela knjiga o europskoj obrambenoj spremnosti 2030.” (JOIN(2025)0120),

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2021/697 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2021. o uspostavi Europskog fonda za obranu (EFO)[1],

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2025/2643 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2025. o uspostavi Programa za europsku obrambenu industriju i okvira mjera za osiguravanje pravodobne dostupnosti i opskrbe obrambenim proizvodima[2] (Uredba o EDIP-u), a posebno poglavlje IV. u vezi s europskim obrambenim projektima od zajedničkog interesa (EDPCI),

– uzimajući u obzir Komisijin Prijedlog uredbe Vijeća od 19. ožujka 2025. o uspostavi sigurnosnih mjera za Europu (SAFE) putem Instrumenta za jačanje europske obrambene industrije (COM(2025)0122),

– uzimajući u obzir Komisijin Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća od 22. travnja 2025. o izmjeni uredaba (EU) 2021/694, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697, (EU) 2021/1153, (EU) 2023/1525 i (EU) 2024/795 u pogledu poticanja ulaganja u obranu u okviru proračuna EU-a radi provedbe plana ReArm Europe (COM(2025)0188),

– uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EU) 2025/1106 od 27. svibnja 2025. o uspostavi Instrumenta za sigurnosne mjere za Europu (SAFE) putem jačanja europske obrambene industrije[3],

– uzimajući u obzir zajedničku komunikaciju Komisije i visoke predstavnice Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku od 16.

---

1 SL L 170, 12.5.2021., str. 149., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/697/oj.

2 SL L, 2025/2643, 29.12.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2025/2643/oj.

3 SL L, 2025/1106, 28.5.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2025/1106/oj.

listopada 2025. naslovljenu „Očuvanje mira – Plan za obrambenu pripravnost do 2030.” (JOIN(2025)0027),

– uzimajući u obzir Zajedničko stajalište Vijeća 2008/944/ZVSP od 8. prosinca 2008. o definiranju zajedničkih pravila kojima se uređuje kontrola izvoza vojne tehnologije i opreme[4],

– uzimajući u obzir okvirni dokument Komisije od 29. rujna 2025. naslovljen „Defence Readiness Roadmap 2030” (Plan za obrambenu pripravnost do 2030.),

– uzimajući u obzir izvješće visoke predstavnice Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku Vijeću od 11. travnja 2025. naslovljeno „Godišnje izvješće o napretku u provedbi Strateškog kompasa za sigurnost i obranu”,

– uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća od 22. i 23. lipnja 2017., posebno one iz stavka 8. o PESCO-u i od 6. ožujka 2025., posebno one iz stavka 3. točke (f),

– uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća od 23. listopada 2025.,

– uzimajući u obzir nacionalne sigurnosne strategije država članica EU-a,

– uzimajući u obzir mišljenje Europskog revizorskog suda br. 02/2024 od 3. listopada 2024. o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Programa za europsku obrambenu industriju i okvira mjera za osiguravanje pravodobne dostupnosti i opskrbe obrambenim proizvodima (EDIP), a posebno njegov stavak 42.,

– uzimajući u obzir godišnje izvješće Europske obrambene agencije za 2024., kao i njezino izvješće od 14. studenoga 2023. o prioritetima za razvoj sposobnosti EU-a za 2023. i izvješće za 2024. naslovljeno „Koordinirano godišnje preispitivanje u području obrane”,

– uzimajući u obzir izvješće o napretku tajništva PESCO-a iz rujna 2025. o projektima PESCO-a,

– uzimajući u obzir izvješće Marija Draghija od 9. rujna 2024. o budućnosti europske konkurentnosti i njegovo četvrto poglavlje o povećanju sigurnosti i smanjenju ovisnosti,

– uzimajući u obzir izvješće Enrica Lette od 17. travnja 2024. naslovljeno „Much more than a market” (Više od tržišta), a posebno njegovo 3. poglavlje „A single market to play big: scale matters” (Jedinstveno tržište kao veliki igrač: razmjeri su važni),

---

4 SL L 335, 13.12.2008., str. 99., ELI: http://data.europa.eu/eli/compos/2008/944/oj.

– uzimajući u obzir izvješće Saulija Niinistöa od 30. listopada 2024. naslovljeno „Safer Together: Strengthening Europe’s Civilian and Military Preparedness and Readiness” (Sigurniji zajedno: Jačanje europske civilne i vojne pripravnosti i spremnosti), a posebno njegovo 7. poglavlje,

– uzimajući u obzir zajedničku deklaraciju o suradnji EU-a i NATO-a od 10. siječnja 2023.,

– uzimajući u obzir Deklaraciju sa sastanka na vrhu u Haagu koju su izdali čelnici država i vlada NATO-a koji su sudjelovali na sastanku Sjevernoatlantskog vijeća u Haagu 25. lipnja 2025.,

– uzimajući u obzir deseto izvješće o napretku od 10. lipnja 2025. o provedbi zajedničkog skupa prijedloga koji su 6. prosinca 2016. i 5. prosinca 2017. prihvatili Vijeće EU-a i Vijeće NATO-a,

– uzimajući u obzir programe suradnje u području opreme kojima upravlja Organizacija za zajedničku suradnju u području naoružanja (OCCAR),

– uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 12. ožujka 2025. o Bijeloj knjizi o budućnosti europske obrane[5], a posebno njezine stavke 4. i 58.,

– uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 2. travnja 2025. o provedbi zajedničke sigurnosne i obrambene politike – godišnje izvješće za 2024.,[6] a posebno njezin stavak 46.,

– uzimajući u obzir članak 55. Poslovnika,

– uzimajući u obzir mišljenje Odbora za unutarnje tržište i zaštitu potrošača,

– uzimajući u obzir izvješće Odbora za sigurnost i obranu (A10-0014/2026),

A. budući da izazovi koje predstavljaju pogoršanje globalnog mira i sigurnosti, nastavak agresivnog rata Rusije protiv Ukrajine te pojava novih i rastućih prijetnji sigurnosti EU-a zahtijevaju od EU-a i njegovih država članica da znatno povećaju svoja ulaganja u obranu kako bi razvili vojne i obavještajne kapacitete koji im omogućuju da brane svoj suverenitet, neovisnost i teritorijalni integritet te da jačaju odvraćanje, kao i da samostalno ili u partnerstvu sa svojim saveznicima, posebno unutar NATO-a, reagiraju na neposredne i buduće prijetnje;

---

5 SL C, C/2025/3151, 20.6.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3151/oj.

6 SL C, C/2025/4389, 9.9.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/4389/oj.

B. budući da sve češći napadi na europske kritične infrastrukture, uključujući kibernetičke napade i sabotažu, predstavljaju ozbiljnu prijetnju našem svakodnevnom životu i gospodarskim djelatnostima diljem EU-a te zahtijevaju koordiniran odgovor EU-a provedbom opsežnih europskih projekata;

C. budući da se čini da se ratovanje, u kojem je povijesno dominiralo konvencionalno oružje, razvija „od čelika do interneta”; budući da ratovanje sve više uključuje kibernetičke sposobnosti i mrežne operacije, a strategije ratovanja mijenjaju se s novim tehnologijama i umjetnom inteligencijom te više nisu ograničene na masovnu vatrenu moć i sukobe velikih razmjera, već se kreću prema minijaturizaciji i decentralizaciji sustava, o čemu svjedoči upotreba bespilotnih letjelica i rojeva bespilotnih letjelica u svim operacijama, oružja koje se temelji na umjetnoj inteligenciji, pametnih mina i prijenosnih raketnih sustava na ratištima; budući da su borbeni zrakoplovi, brodovi, topništvo, borbeni tenkovi i kopnena vozila sve izloženiji preciznim napadima te im je stoga potrebna veća zaštita jer su i dalje ključni za vojne i sigurnosne operacije; budući da i dalje ostaje potreba za proizvodnjom i upotrebom tradicionalnih sustava naoružanja i streljiva u velikim razmjerima, kad je to potrebno;

D. budući da ta nova paradigma sukoba znači da nijednu regiju u EU-u ne zaobilazi moguća prijetnja agresijom, uplitanjem, dezinformacijama, psihološkom subverzijom ili hibridnim napadima; budući da je strateška priprema za dugotrajne sukobe i dalje ključna za osiguravanje dugoročne sigurnosti i obrambene otpornosti;

E. budući da svemir postaje sve zagušenije i konfliktnije strateško područje, s rastućim naoružanjem zemaljskih i svemirskih segmenata; budući da je NATO svemir priznao kao peto strateško operativno područje te prepoznao rastuće sigurnosne izazove povezane sa svemirom i posljedično potrebu da ga se učini sigurnijim mjestom;

F. budući da je u svojoj zajedničkoj komunikaciji od 5. ožujka 2024. naslovljenoj „Nova strategija za europsku obrambenu industriju” Komisija istaknula da je samo 18 % ukupnih rashoda država članica EU-a za opremu bilo namijenjeno zajedničkoj nabavi obrambene opreme EU-a 2022., što je znatno ispod trenutačne zajedničke referentne vrijednosti od 35 % koju su države članice utvrdile na ministarskom Upravljačkom odboru Europske obrambene agencije 2007.; budući da je u komunikaciji „Očuvanje mira – Plan za obrambenu pripravnost do 2030.” postavljen cilj da se do kraja 2027. najmanje 40 % javne nabave u području obrane organizira kao zajednička nabava; budući da je Europsko vijeće 23. listopada 2025. pozvalo države članice da ulaganja u obranu sve više usmjere na zajednički razvoj, proizvodnju i nabavu uz potporu Europske obrambene agencije kako bi se povećali kapaciteti europske obrambene industrije; budući da je koordinacija napora među

državama članicama radi osiguranja učinkovite raspodjele resursa, smanjenja fragmentacije i ubrzanja razvoja inovativnih obrambenih tehnologija ključna za uspostavu potpuno operativnog tržišta; budući da su za postizanje tih ciljeva potrebni snažniji poticaji i smanjenje administrativnog opterećenja te je istodobno potrebno osigurati da suradnja ostane tržišno usmjerena, na temelju zahtjeva u pogledu obrambenih sposobnosti i komplementarnih postupaka obrambenog planiranja EU-a, njegovih država članica i NATO-a;

G. budući da se vodeće inicijative za europsku pripravnost, kako su predstavljene u komunikaciji „Očuvanje mira – Plan za obrambenu pripravnost do 2030.”, temelje na sveobuhvatnom pristupu obrani koji obuhvaća i zaštitu od izravnih vojnih napada i pripravnost na hibridne prijetnje; budući da one predstavljaju priliku za poticanje inovacija, interoperabilnosti i konkurentnosti u obrambenoj industriji EU-a razvojem inovativnih zajedničkih industrijskih partnerstava u području pionirskih tehnologija, znatnim jačanjem europske obrambene tehnološke i industrijske baze (EDTIB) i smanjenjem njezine ovisnosti o tehnologijama trećih zemalja;

H. budući da su države članice koje se nalaze na istočnim granicama EU-a najizloženije ozbiljnim prijetnjama i ključne za sigurnost EU-a u cjelini; budući da je Europsko vijeće u svojim zaključcima od 23. listopada 2025. napomenulo da bi izravne prijetnje državama članicama na istočnim granicama EU-a i pružanje konkretne potpore državama članicama trebalo smatrati prioritetnim pitanjima; budući da se u komunikaciji „Očuvanje mira – Plan za obrambenu pripravnost do 2030.” kao inicijative koje će se prve pokrenuti ističu Europska inicijativa za obranu od bespilotnih zrakoplova i promatračka misija na istočnim granicama; budući da će promatračka misija na istočnim granicama, kako je predloženo, ojačati istočne granice EU-a integracijom kopnenih, pomorskih i zračnih obrambenih kapaciteta s učinkovitim i najsuvremenijim sustavima i tehnologijama za obranu od bespilotnih letjelica koji su također ključni za Europsku inicijativu za obranu od bespilotnih zrakoplova;

I. budući da su krajnji korisnici obrambenih proizvoda prvenstveno nacionalne oružane snage država članica i da one stoga mogu razmotriti povećanje svojih ulaganja u projekte obrambene industrije samo ako se ti projekti odnose na razvoj vojnih kapaciteta od zajedničkog interesa za njihove oružane snage; budući da u članku 346. UFEU-a stoji da svaka država članica može poduzeti one mjere koje smatra potrebnima za zaštitu osnovnih interesa svoje sigurnosti, koje su povezane s proizvodnjom ili trgovinom oružjem, streljivom i ratnom opremom;

J. budući da je u Strateškom kompasu za sigurnost i obranu postavljen cilj stvaranja poticaja za povećanje zajedničkih ulaganja država

članica u zajedničke projekte i zajedničku nabavu obrambenih sposobnosti koji se u EU-u razvijaju putem suradnje;

K. budući da se Uredbom (EU) 2025/2643 o uspostavi Programa za europsku obrambenu industriju (EDIP) predviđa provedba EDPCI-ja; budući da se EDPCI-ji temelje na zajedničkim industrijskim projektima usmjerenima na jačanje konkurentnosti EDTIB-a diljem Unije, a istovremeno doprinose razvoju vojnih sposobnosti država članica koje su ključne za sigurnosne i obrambene interese Unije, promiču otvorene i modularne arhitekture, inovacije dvojne namjene i prekogranično sudjelovanje malih i srednjih poduzeća (MSP-ovi) i poduzeća srednje tržišne kapitalizacije u svim dimenzijama operacija, i to kopnenoj, pomorskoj, zračnoj, svemirskoj i kibernetičkoj; budući da EDIP uključuje i strukture za europski program naoružanja (SEAP-ovi), novi pravni okvir koji bi se mogao upotrebljavati za inicijative zajedničkog naoružanja u okviru vodećih projekata;

L. budući da je, kako je istaknuto u komunikaciji „Očuvanje mira – Plan za obrambenu pripravnost do 2030.”, Ukrajina i dalje prva linija obrane Europe i sastavni je dio europske obrambene i sigurnosne strukture; budući da je suradnja između obrambenih industrija EU-a i Ukrajine, posebno u kontekstu vodećih projekata ili EDPCI-ja, od velike važnosti za njihova tržišta, konkurentnost i inovacijski potencijal;

1. prima na znanje ukupno povećanje rashoda za obranu među državama članicama EU-a kao jasan odraz njihove odlučnosti da odgovore na pogoršanje sigurnosnog okruženja jačanjem vojnih kapaciteta, jačanjem odvraćanja i jačanjem njihove zajedničke predanosti europskoj i transatlantskoj obrani; napominje da su neke države članice, posebno one koje se nalaze na istočnim granicama EU-a, ostvarile ili premašile cilj potrošnje NATO-a da se 2 % njihova BDP-a namijeni rashodima za obranu do kraja 2025.;

2. također priznaje da jačanje sigurnosti i obrane Europe ne zahtijeva samo povećanje nacionalnih rashoda za obranu, već i sveobuhvatan pomak prema većoj koordinaciji, učinkovitosti i integraciji na način na koji države članice razvijaju, iskorištavaju i provode svoje obrambene politike; naglašava da se taj prelazak s pretežno nacionalnog pristupa obrani na zajedničko razumijevanje zajedničke sigurnosti i odvraćajućeg stava Unije mora provesti uz potpuno poštovanje suvereniteta država članica i njihovih nadležnosti u području sigurnosti i obrane, u skladu s člankom 4. stavkom 2. UEU-a;

3. napominje da se, unatoč povećanim obrambenim naporima, EU i njegove države članice i dalje suočavaju s trajnim nedostacima u strateškim zajedničkim kapacitetima, zapovjednim i kontrolnim strukturama te održivim vojnim kapacitetima; posebno ističe da su države članice utvrdile sljedeće osnovne nedostatke u kapacitetima

koje treba prioritetno riješiti[7]: protuzračnu i proturaketnu obranu, topničke sustave, rakete i streljivo, bespilotne letjelice i sustave za borbu protiv njih, strateške pospješitelje, među ostalim u vezi sa svemirskom i kritičnom infrastrukturom, vojnu mobilnost, kibernetiku, umjetnu inteligenciju i elektroničko ratovanje, kopneno ratovanje i pomorsku sigurnost; ističe da ti nedostaci znatno ograničavaju sposobnost EU-a i njegovih država članica da jačaju odvraćanje i održe dugotrajni angažman u području obrane velikih razmjera u kontekstu povećane vjerojatnosti hibridnog ili konvencionalnog ratovanja; poziva na hitne mjere za rješavanje tih kritičnih nedostataka u kapacitetima pojačanom suradnjom u strateškim i industrijskim pitanjima, koordiniranim planiranjem i ciljanim ulaganjima kako bi se osigurala obrambena spremnost; priznaje napore dionika EDTIB-a s ciljem suočavanja s takvim izazovima;

4. naglašava da je za popunjavanje praznina u sposobnostima potrebno razviti autonomne strateške aktere bez kojih oružane snage država članica ne mogu učinkovito provoditi zajedničke vojne operacije; u tom pogledu preporučuje razvoj sigurne i zaštićene zajedničke arhitekture za zapovijedanje, kontrolu, komunikaciju, obavještajne podatke, nadzor, prikupljanje ciljeva i izviđanje, kao i zajedničke obrambene sposobnosti u području svemira, strateškog zračnog i morskog mosta, punjenja gorivom u zraku i sprečavanja kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih rizika; pohvaljuje rad Europske obrambene agencije, koja pruža pregled i analizu obrambenog okruženja EU-a i daje preporuke o mogućnostima za suradnju u razvoju i stjecanju sposobnosti u okviru prioriteta za razvoj sposobnosti i koordiniranog godišnjeg preispitivanja u području obrane;

5. podsjeća da NATO i EU imaju komplementarne, usklađene i uzajamno osnažujuće uloge; poziva na bolju suradnju država članica EU-a i saveznika NATO-a, u skladu s trećom zajedničkom izjavom od 10. siječnja 2023. o suradnji EU-a i NATO-a, kako bi se razvili obrambeni kapaciteti i popunile postojeće praznine; ističe da bi se svi europski napori u tom pogledu trebali poduzeti u bliskoj suradnji s NATO-om u cilju jačanja industrijske suradnje i interoperabilnosti; poziva na veći europski angažman u postojećim strukturama NATO-a za suradnju te također podsjeća da je potrebno osigurati usklađenost rezultata između postupka planiranja razvoja sposobnosti EU-a i postupka planiranja i preispitivanja NATO-a; poziva na bolju interoperabilnost vojne opreme između država članica EU-a i saveznika NATO-a, posebno osiguravanjem usklađenosti njihovih standarda i specifikacija;

---

7 Kako je navedeno na 3. stranici zajedničke komunikacije naslovljene „Očuvanje mira – Plan za obrambenu pripravnost do 2030.”.

6. uviđa da postoje hitne obrambene potrebe koje se i dalje trebaju zadovoljiti opskrbom ili potporom iz zemalja koje nisu članice EU-a; nadalje naglašava da europska sigurnost i dalje uvelike ovisi o obrambenoj industriji zemalja koje nisu članice EU-a; naglašava da je u trenutačnom geopolitičkom kontekstu i s obzirom na zahtjev da EU preuzme veću odgovornost za obranu potreban uredan i postupan prijelaz s ovisnosti o trećim zemljama na stratešku autonomiju i jačanje EDTIB-a; slaže se s ciljem znatnog smanjenja ili postupnog ukidanja, u najvećoj mogućoj mjeri, oslanjanja na proizvođače i dobavljače izvan EU-a, među ostalim u području sirovina i rijetkih zemnih minerala, ako unutar EU-a postoje ili se mogu razviti jednakovrijedna rješenja, koja su ključna za stratešku autonomiju EU-a i sigurnost opskrbe; stoga poziva na donošenje mjera za jačanje EDTIB-a i povećanje njegove konkurentnosti, među ostalim ambicioznim i dinamičnim europskim davanjem prednosti nabavi obrambene opreme, otvorenim i konkurentnim tržištima za poduzeća EU-a, prekograničnom industrijskom suradnjom unutar EU-a i s pouzdanim partnerima sličnih stavova te pravednim pristupom nabavi za MSP-ove;

7. ističe da bez uspostave potpuno funkcionalnog jedinstvenog tržišta EU-a za obrambene proizvode i usluge postoji opasnost od toga da se povećanje rashoda za nacionalnu obranu rasprši zbog neučinkovitosti te da se tako doprinese daljnjoj fragmentaciji EDTIB-a; poziva države članice da ojačaju zajedničku nabavu u području obrane i poboljšaju suradnju u razvoju obrambenih sposobnosti kako bi se poboljšala interoperabilnost i zamjenjivost, osigurala učinkovita raspodjela resursa, ojačao EDTIB, privukla privatna ulaganja, smanjila fragmentacija obrambenog tržišta EU-a i smanjila raznolikost različitih obrambenih proizvoda kojima se ispunjavaju slične operativne potrebe diljem Unije; naglašava da bi nabavu u okviru vodećih projekata trebale zajednički provesti države članice sudionice i da bi vodeći projekti trebali doprinijeti cilju organizacije 40 % nabave za obranu kao zajedničke nabave do kraja 2027.;

Razvoj obrambenih sposobnosti putem vodećih projekata u prioritetnim područjima

8. prima na znanje prijedlog Komisije i visoke predstavnice Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku za pokretanje skupa početnih vodećih inicijativa za europsku pripravnost u komunikaciji „Očuvanje mira – Plan za obrambenu pripravnost do 2030.”; prima na znanje da je Europsko vijeće podržalo taj plan i predanost država članica razvoju četiriju početnih vodećih europskih inicijativa za pripravnost: Europske inicijative za obranu od bespilotnih zrakoplova, promatračke misije na istočnim granicama, europskog nebeskog štita i europskog svemirskog štita; napominje da ti predloženi vodeći projekti obuhvaćaju vrlo širok raspon obrambenih sposobnosti; nadalje napominje da su međusektorske prirode i da doprinose sveobuhvatnim sigurnosnim interesima Unije; stoga potiče Komisiju,

države članice sudionice i Europsku obrambenu agenciju da jasno utvrde posebne ciljeve, vremenski okvir i ključne etape za provedbu, prijedloge financiranja, mehanizme upravljanja, tehnološki opseg i očekivanu veličinu svakog od tih projekata; ističe potrebu za izradom sveobuhvatnog operativnog koncepta i jasnim upravljanjem kako bi se odredile uloge svih sudionika, posebno u slučajevima s prekograničnim elementima, primjerice kad neprijateljska bespilotna letjelica leti od jedne države članice do druge; naglašava da bi osmišljavanje i provedba tih projekata trebali biti sveobuhvatni te osim naprednih tehnologija uključivati i konvencionalne obrambene komponente s ciljem osiguravanja operativne održivosti u slučaju dugotrajnih sukoba; poziva države članice sudionice da osiguraju ispunjavanje ključnih etapa svakog projekta, dovrše koaliciju za sposobnosti istaknutu u Planu i učine sve što je u njihovoj moći kako bi brzo pokrenule vodeće projekte, u skladu sa zaključcima Europskog vijeća od 23. listopada 2025.;

9. pozdravlja pristup predložen za Europsku inicijativu za obranu od bespilotnih zrakoplova, kojim se nastoji razviti višeslojan, tehnološki napredan sustav s interoperabilnim sposobnostima za otkrivanje, praćenje i neutralizaciju bespilotnih letjelica, kao i sposobnostima pogađanja ciljeva na zemlji primjenom tehnologije bespilotnih letjelica za precizne napade; priznaje da bi sposobnosti obrane od bespilotnih letjelica trebale u potpunosti biti interoperabilne i povezane među državama članicama kako bi se osigurala informiranost o stanju na razini EU-a te mogućnost država članica EU-a da zajedno djeluju i osiguraju kritičnu infrastrukturu u suradnji s NATO-om; prepoznaje izazove u pogledu uspostave funkcionalnog sustava obrane od bespilotnih letjelica u okviru spomenute inicijative te stoga kao prvi korak poziva na provedbu pilot-projekata koji uključuju manji broj država članica, koji bi doveo do pristupa od 360 stupnjeva nakon što sustavi postanu dovoljno operativni i djelotvorni da bi ušli u širu primjenu;

10. ističe da bi se u okviru vodećih projekata trebali uzeti u obzir konkretni zahtjevi u pogledu obrane i odvraćanja na istočnim granicama EU-a; pozdravlja pristup predložen za promatračku misiju na istočnim granicama, koji je osmišljen za izgradnju kapaciteta država članica koje graniče s Rusijom kako bi se lakše suočile sa širokim rasponom prijetnji i rizika, uključujući hibridne prijetnje, rusko korištenje flote u sjeni za provođenje operacija sabotaže i nadzora te rizik od oružane agresije; naglašava da taj pristup obuhvaća integraciju četiriju elemenata, odnosno kopnene obrane, informiranosti o stanju, protuzračne obrane i sustava za obranu od bespilotnih letjelica te pomorske sigurnosti u Baltičkom i Crnome moru; podržava predloženi cilj da se uspostavi sveobuhvatna sposobnost obrane granica, čime će se doprinijeti sigurnosti cijele Unije, sa sustavima nadzora u više domena, sposobnostima povezanima s bespilotnim letjelicama i obranom od bespilotnih letjelica, sposobnostima elektroničkog ratovanja, sustavima za

precizne napade i prilagodljivom operativnom koordinacijom; poziva na uključivanje mjera za daljnje jačanje otpornosti, poboljšanje mjera za zaštitu infrastrukture i sposobnosti za kibernetičku obranu te osiguravanje regionalne interoperabilnosti i potpune operativne spremnosti u kriznim situacijama;

11. ističe da vodeći projekti predstavljaju dobru priliku za jačanje konkurentnosti, učinkovitosti i inovacijskog kapaciteta EDTIB-a; prepoznaje potrebu za uspostavom opće dogovorene definicije „vodećih projekata od zajedničkog interesa” kao opsežnih paneuropskih suradničkih inicijativa, u koje je uključen što veći broj država članica, u području obrambenih sposobnosti i industrijskog razvoja, uključujući strateške aktere unutar zajedničkog okvira kao što je EDIP koji omogućuju njihovu dosljednu identifikaciju i provedbu u okviru obrambene i industrijske politike EU-a; naglašava da je definiranje vodećih projekata ključno za osiguravanje djelotvorne suradnje među državama članicama, udruživanje resursa za rješavanje kritičnih nedostataka u sposobnostima i prelazak na istinsku europsku obrambenu uniju;

12. ističe stratešku važnost jačanja EDTIB-a, i to suradnjom s Ukrajinom, pridruženim zemljama u okviru suradnje uspostavljene Sporazumom o Europskom gospodarskom prostoru[8], zemljama sličnih stavova izvan EU-a i zemljama s kojima je EU potpisao partnerstva u području sigurnosti i obrane; u tom pogledu naglašava da je ukrajinska obrambena industrija stekla ključno tehnološko stručno znanje i iskustvo na temelju iskustava ukrajinskih oružanih snaga na bojištu te prima na znanje predloženi Savez za bespilotne zrakoplove s Ukrajinom; preporučuje da vodeći projekti budu otvoreni, koliko je to moguće i uz potpuno poštovanje sigurnosnih interesa EU-a i njegovih država članica, za sudjelovanje Ukrajine, pridruženih zemalja i zemalja koje su potpisale partnerstvo u području sigurnosti i obrane s EU-om kako bi se uhvatilo u koštac sa sporim inovacijskim ciklusima u EU-u, povezalo istraživanje, razvoj i proizvodnju te osigurao kontinuirani tehnološki razvoj;

Utvrđivanje i osiguravanje pravilne uspostave i provedbe vodećih projekata

13. naglašava da ciljevi vodećih projekata moraju biti usklađeni s ciljevima dogovorenih obrambenih ciljeva EU-a i dosljedni ciljevima NATO-a u pogledu razvoja sposobnosti; također naglašava da bi njima trebalo obuhvatiti inovativna tehnološka područja za obranu i doprinijeti razvoju najsuvremenijih obrambenih sposobnosti koje odgovaraju zahtjevima modernog ratovanja, uključujući sve veću potrebu za umrežavanjem vojnih operacija, jedinica i oružja u više domena, osigurati kibernetičku obranu, razviti alate za prikupljanje,

---

8 SL L 1, 3.1.1994., str. 3., ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/1994/1/oj.

pohranu, obradu i razmjenu obavještajnih podataka, besposadne sustave, kao i alate za donošenje odluka koji se temelje na umjetnoj inteligenciji, provoditi duboke i precizne napade i suzbijati napade bespilotnim letjelicama; ističe važnost etične i odgovorne upotrebe sustava umjetne inteligencije u potpunosti u skladu s međunarodnim humanitarnim pravom;

14. poziva Komisiju i države članice EU-a da integriraju kibernetičku domenu i digitalne tehnologije u temeljne obrambene prioritete EU-a kako bi se osigurala suverenost podataka i kolektivna pripravnost na hibridne i kibernetičke prijetnje; naglašava da bi osiguravanje kibernetičke sigurnosti i otpornosti trebalo biti horizontalni cilj u svim vodećim projektima te da bi se trebali osigurati sigurna digitalna infrastruktura, zaštita sustava zapovijedanja i nadzora te integritet protoka podataka u svim područjima operativnog djelovanja, u skladu s politikom kibernetičke obrane EU-a i prioritetima Strateškog kompasa;

15. ističe potrebu za vodećim projektima koji obuhvaćaju svemirsku domenu, koja je sve više militarizirana, jer je riječ o području o kojem ovisi nekoliko aktivnosti koje se odnose na sigurnost, kao što su sigurna komunikacija i prikupljanje obavještajnih podataka; nadalje ističe važnost međusobne integracije vodećih projekata i strateške infrastrukture koja se odnosi na prijevoz i logistiku, kao što su prekogranični koridori za vojnu mobilnost i infrastruktura s dvojnom namjenom, posebno u istočnoj i jugoistočnoj Europi, koji su ključni za brzo raspoređivanje i otpornost na istočnim granicama;

16. naglašava da bi vodeći projekti trebali biti usmjereni na poticanje tješnje suradnje i inovacija u mehanizmima upravljanja na razini EU-a i među državama članicama, pokazujući najbolje prakse prema zajedničkoj i koordiniranoj strategiji za europsku obranu te uzimajući u obzir i znanje o modernom ratovanju stečeno u Ukrajini; naglašava da bi Komisija trebala utvrditi jasne kratkoročne, srednjoročne i dugoročne strategije za razvoj vodećih projekata i time osigurati da su dugoročni napori uloženi u istraživanje i razvoj te inovacije dosljedno usklađeni s kratkoročnim ulaganjima u ključne obrambene sposobnosti kako bi se osigurali tehnološki napredak i trenutačna operativna pripravnost; također naglašava da se dobro upravljanje vodećim projektima mora temeljiti na zajedničkoj viziji i djelotvornoj koordinaciji njihovih „programskih aktera”, odnosno Komisije, vlada, vojnih stožera i agencija za javnu nabavu država članica EU-a te industrijskih poduzeća u području obrane; smatra da bi vodeći projekti mogli imati koristi od postojeće suradnje i nadograditi je u okviru projekata PESCO-a i Europskog fonda za obranu (EFO);

17. potvrđuje da je nekoliko europskih poduzeća iz sektora obrane već s vremenom sudjelovalo u velikim transnacionalnim projektima od zajedničkog interesa u raznim područjima povezanim sa sigurnosnom dimenzijom; ističe da te studije slučaja mogu poslužiti kao primjeri za

osmišljavanje vodećih projekata te upravljanje njima; ističe da bi se u sklopu vodećih projekata, osim faza razvoja i provedbe, trebala osigurati i uspostava zajedničkih okvira za njihovu provedbu, održavanje i upravljanje životnim ciklusom na razini Unije;

18. prima na znanje stvaranje europskih obrambenih projekata od zajedničkog interesa (EDPCI) kao novog alata u okviru EDIP-a; uviđa da bi se vodeći projekti mogli razviti i u okviru tog programa; napominje da se EDPCI-jevi mogu razvijati u kontekstu struktura za europski program naoružanja (SEAP); ističe da bi EDPCI-jevi trebali unaprijediti interoperabilnost i otpornost lanaca opskrbe te zadržati potpunu usklađenost s planom za razvoj sposobnosti NATO-a, kao što je navedeno u komunikaciji naslovljenoj „Očuvanje mira – Plan za obrambenu pripravnost do 2030.”;

19. poziva Komisiju da radi na potpunom konceptualnom i proceduralnom usklađivanju provedbenih okvira za vodeće projekte i onih za postojeće instrumente, kao što su PESCO, EFO, EDIP i EDPCI-jevi, kako bi ti instrumenti funkcionirali dosljedno te se međusobno nadopunjavali unutar obrambene arhitekture EU-a; nadalje, poziva Komisiju da pojasni kako EDPCI-jeve treba strukturirati i u praksi objediniti kako bi postali vodeći projekt, uključujući nužne mehanizme upravljanja, nizanja i koordinacije;

20. ističe da je potrebno poticati jače sinergije između istraživanja, inovacija i industrijskog razvoja u obrambenom ekosustavu EU-a; u tom pogledu prepoznaje doprinos relevantnih dionika, kao što su istraživačke organizacije, akademske ustanove, inovacijska središta, tehnološki centri te tijela za ispitivanje i certifikaciju iz svih država članica; poziva na uključivanje najšireg mogućeg raspona industrijskih aktera u vodeće projekte, a posebno poduzeća srednje tržišne kapitalizacije, MSP-ova i start-up poduzeća, kako bi se omogućilo širenje inovacija u cijelom spektru EDTIB-a i kako bi se povećala sigurnost opskrbe; poziva na osnivanje skupine na visokoj razini za europsku obrambenu industriju kako bi se osigurala djelotvorna suradnja, kao i na bliskiji dijalog i suradnju s industrijom u cijeloj Europi;

21. ističe da je važno osigurati uravnoteženo geografsko sudjelovanje u vodećim projektima, čiji bi cilj trebao biti najšire moguće sudjelovanje država članica, uključujući one čija se obrambena industrija tek razvija; naglašava da bi sve države članice koje sudjeluju u vodećim projektima trebale moći ostvariti koristi od tehnološkog napretka i proizvodnih kapaciteta te da bi ti vodeći projekti trebali doprinijeti jačanju sposobnosti i otpornosti diljem Unije u cjelini; također naglašava da bi ti projekti trebali ostati otvoreni za sudjelovanje novih država članica i da bi se trebalo poticati i olakšavati pridruživanje dodatnih država članica u budućnosti; poziva na uspostavu fleksibilnih i uključivih mehanizama sufinanciranja kako bi se osiguralo da sve države članice, neovisno o

njihovoj veličini u gospodarskom smislu, mogu smisleno sudjelovati u vodećim projektima;

22. naglašava da je važno ojačati regionalnu dimenziju strategije obrambene industrije EU-a i ističe mogući učinak vodećih projekata u pogledu učinaka tehnološkog prelijevanja, gospodarskih koristi, zapošljavanja kvalificiranih radnika i socijalne kohezije diljem regija u EU-u; poziva na uključivanje regionalnih i lokalnih vlada te osiguravanja da svaka regija u EU-u ima priliku ostvariti korist od vodećih projekata kako bi se promicala zajednička odgovornost u obrambenim pitanjima;

23. naglašava potrebu za sprečavanjem prijenosa vojnih tehnologija, posebno osjetljivih tehnologija u nastajanju i ključne robe s dvojnom namjenom, posebno u području svemira, kvantnih tehnologija i umjetne inteligencije, u neprijateljske zemlje i sustavnim suparnicima izvan EU-a; potiče države članice koje sudjeluju u vodećim projektima da ojačaju koordinaciju i da se obavežu na primjenu zajedničkih pristupa te na definiranje i postizanje dogovora o zajedničkoj strategiji i uvjetima za izdavanje izvoznih dozvola državama nesudionicama izvan EU-a za proizvode koji proizlaze iz vodećih projekata;

24. poziva na uspostavu koordiniranog mehanizma kontrole izvoza utemeljenog na riziku među državama članicama koje sudjeluju u vodećim projektima, usklađenog s ciljevima Strateškog kompasa EU-a i dosljednog nacionalnim nadležnostima, ovlastima i međunarodnim obvezama država članica, uključujući one u okviru NATO-a;

Upravljanje vodećim projektima i uloga Parlamenta

25. poziva Komisiju i države članice da dodatno predstave prijedloge za vodeće projekte koji se bave razvojem obrambenih sposobnosti i omogućuju državama članicama da bolje usklade svoje nacionalne napore s dogovorenim obrambenim ciljevima EU-a i dosljedno relevantnim ciljevima NATO-a za razvoj sposobnosti; naglašava da bi se u prijedlozima projekata trebale u obzir uzeti posebne potrebe država članica koje su najizloženije riziku od ostvarivanja konvencionalnih vojnih i hibridnih prijetnji; ističe važnost uključivanja obrambenih industrija u definiranje prioriteta i opsega budućih vodećih projekata;

26. naglašava da bi se odabir vodećih projekata trebao temeljiti na zaslugama i oslanjati se na transparentne postupke, pri čemu je potrebno osigurati geografski uravnoteženo sudjelovanje i spriječiti da se odluke donose i industrijske koristi ostvaruju uglavnom u ograničenom broju država članica;

27. preporučuje Komisiji, visokoj predstavnici Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku i Europskoj obrambenoj agenciji da preuzmu savjetodavnu, potpornu i koordinacijsku ulogu i tako olakšaju

provedbu vodećih projekata; ističe ključnu ulogu Vojnog odbora Europske unije u pružanju strateških vojnih savjeta i preporuka Političkom i sigurnosnom odboru, posebno u pogledu razvoja, procjene i preispitivanja ciljeva u području sposobnosti, te u tom pogledu poziva na njegovo formalno uključivanje u okvir upravljanja vodećim projektima;

28. obavezuje se da će izvršavati svoju nadzornu te zakonodavnu i proračunsku ulogu u vezi s koordinacijom, provedbom i financiranjem vodećih projekata na temelju redovitih i sveobuhvatnih informacija i izvješća Komisije; ističe svoju proračunsku nadležnost i odgovornost u pogledu upotrebe sredstava EU-a; poziva na redovito izvješćivanje javnosti i provođenje parlamentarnog nadzora kako bi se osigurala odgovornost i poticalo povjerenje u vodeće projekte;

Osiguravanje dugoročnog financiranja vodećih projekata

29. poziva na primjereno i namjensko financiranje u okviru sljedećeg višegodišnjeg financijskog okvira kako bi se osiguralo dugoročno financiranje vodećih projekata; ističe potrebu za odgovarajućim i primjerenim financiranjem vodećih projekata kojim se ne dovode u pitanje sredstva dodijeljena drugim strateškim područjima proračuna EU-a namijenjenim obrani; naglašava da bi se dio tih sredstava trebao namijeniti inicijativama za osposobljavanje, razvoj vještina i zadržavanje talenata;

30. naglašava da zajednički razvoj obrambenih sposobnosti na razini Unije može stvoriti znatne ekonomije razmjera, smanjiti troškove i osigurati da se javna sredstva i novac poreznih obveznika upotrebljavaju na najučinkovitiji i najodgovorniji način;

31. dijeli opažanje Europskog revizorskog suda u pogledu prijedloga EDIP-a da će vrijeme potrebno za dovršetak vodećih projekata vjerojatno premašiti dvogodišnje provedbeno razdoblje predviđeno EDIP-om; stoga naglašava da se predmetne države članice moraju obavezati na sufinanciranje tih projekata tijekom cijelog njihova trajanja, znatno dulje od početnog dvogodišnjeg razdoblja, kako bi vodeći projekti imali koristi od sredstava EDIP-a; ističe važnost dugoročnog planiranja održivih ulaganja i industrijskog kontinuiteta kako bi se osigurala strateška autonomija Europe;

32. naglašava da bi sufinanciranje vodećih projekata trebalo biti utemeljeno na dobrom upravljanju i proračunskom planiranju, troškovnoj učinkovitosti i transparentnosti; stoga poziva Komisiju i države članice da utvrde ključne etape, pokazatelje uspješnosti, periodične financijske kontrole i preispitivanja rashoda nastalih u provedbi vodećih projekata;

33. potiče države članice da razmotre sustavno izdvajanje dijela svojih nacionalnih proračuna za obranu za razvoj partnerskih inicijativa i nabavu obrambene opreme proizvedene u okviru vodećih projekata u

područjima u kojima zajednički napori generiraju dodanu vrijednost, u skladu s člankom 4. stavkom 2. UEU-a i člankom 346. UFEU-a;

34. potiče države članice da koordiniraju nacionalno proračunsko planiranje u području obrane s ciljevima NATO-a u pogledu sposobnosti kako bi se osigurala komplementarnost i izbjegla fragmentacija resursa; poziva države članice da istraže načine za uspostavu izvanproračunskog financijskog instrumenta kojim bi se omogućilo udruživanje i objedinjavanje određenih dijelova nacionalnih proračuna za obranu na razini EU-a kako bi se obuhvatio cijeli životni ciklus vodećih projekata;

°

° °

35. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću, Komisiji, NATO-u, Parlamentarnoj skupštini NATO-a, sigurnosnim i obrambenim agencijama EU-a te vladama i parlamentima država članica.